

Sjømat Norge
Norske Sjømatbedrifters Landsforening
Norsk Industri, Havbruksleverandørene
Norges Sjømatråd
Nærings- og fiskeridepartementet

Deres ref: «REF»
Vår ref: 2018/105435
Dato: 03.05.2018
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

EKSPORT AV LAKSEFISK TIL AUSTRALIA - EN PRAKSISENDRING

- oppdatering av fiskehelsekrav ved eksport av laksefisk til Australia

For å sikre muligheten for eksport av laks fra Norge til Australia, har Norge gjennom en avtale med Australia påtatt seg visse forpliktelser. Kravet i egenmeldingsskjemaet følger av krav i det australske Animal Quarantine Policy Memorandum 2000/26, side 6: *for Atlantic salmon and rainbow trout: the fish did not come from a farm infected by or officially suspected of being infected by infectious salmon anaemia virus (ISAV) or waters within 10 kilometres or one tidal interchange (whichever is greater) of an infected farm.*

Mattilsynet går i sin sertifikatutstedelse god for at Norge oppfyller fiskehelsekrav ved eksport av fisk. Gjennom å være «competent authority» er det opp til Mattilsynet å finne riktig nivå på risiko for sykdomsutbrudd. Basert på statusen for sykdommen ILA i Norge og Mattilsynet sin håndtering blir fiskehelsekravene for eksport evaluert med jevne mellomrom. Detaljene for vår håndtering av ILA-kravet for eksport til Australia er til enhver tid basert på vurderinger av risiko for videre spredning av sykdommen etter ILA-utbrudd, for å sikre at Norge overholder australske fiskehelsekrav.

Håndtering av ILA-utbrudd ved etablering av kontrollområde

Dagens håndtering av ILA fra norske myndigheter baserer seg på kunnskap om ILA-viruset, på kunnskap om utviklingen av smitte som skjer i et merdanlegg i sjø og lang erfaring med bekjempelse av sykdommen. ILA-smitte opptrer som en «ulmebrann». Det betyr at det kan være smitte til stede hos fisken i et anlegg i lang tid før sykdommen utvikler seg til et alvorlig utbrudd og det er mulig å fange opp eventuell smitte ved hjelp av testing. Siden det kan være utfordrende å avdekke om det kan ha skjedd smitte av ILA-virus fra utbruddslokalitet til nabolokaliteter, er felles brakklegging av nærliggende anlegg et avgjørende tiltak for å bekjempe ILA og forebygge nye utbrudd.

Ved påvisning av ILA opprettes det som hovedregel et kontrollområde rundt anlegget der særskilte restriksjoner skal gjelde. Et kontrollområde består av bekjempelsessone og overvåkningssone. Unntak for opprettelse av kontrollområde kan gjøres for tilfeller der utslakting av fisk skjer raskt og det ikke er smittefare fordi det er ingen anlegg i nærheten med fisk av mottagelig

art. Et kontrollområde må fastsettes som forskrift. Som grunnlag for bekjempelsessonenens utstrekning skal det ligge en vurdering av reell smitterisiko. Det skal legges avgjørende vekt på sykdomspåvisninger, dødelighet, forekomsten av ulike akvakulturvirkksomheter i området, trafikk av ulike slag mellom disse, bruk av felles landbase/utstyr, topografiske og hydrografiske forhold i området, og andre risikofaktorer som er blitt identifisert gjennom smittekartlegging/epidemiologiske undersøkelser. En bekjempelsessone skal som hovedregel være minst 5-10 kilometer i radius fra smittet anlegg.

Overvåkningssonenens utstrekning skal fastsettes på grunnlag av epidemiologiske forhold med vekt på mulig smittekontakt, transportveier, topografiske og hydrografiske forhold i området. Overvåkningssonen bør som hovedregel ha en radius på minst 10-20 km fra anlegg med påvist ILA.

Bekjempelsessonen skal ikke oppheves før all laksefisk i bekjempelsessonen er slaktet ut og det er foretatt forskriftsmessig rengjøring og desinfeksjon av anlegg og utstyr, og etter at alle anlegg som har hatt laksefisk har vært gjennom en tilfredsstillende brakkleggingsperiode. Denne brakkleggingsperioden skal som hovedregel være minimum:

a) tre måneder på anlegg der ILA er mistenkt/påvist,

b) to måneder felles brakklegging av anlegg med laksefisk innenfor bekjempelsesområdet.

Bekjempelsessonen oppheves deretter og innlemmes i overvåkningssonen. Opphevelse av bekjempelsessonen innebærer endring av forskriften. I henhold til mal for forskrift om kontrollområde, varer overvåkningssonen i to år etter at bekjempelsessonen er opphevet.

Praksis for eksport av laksefisk til Australia

I forbindelse med ILA utbrudd i region Nord i 2015 ble Mattilsynet kontaktet av australske myndigheter. De var bekymret for om Norge som eksportnasjon tilfredsstillte ILA-kravene som Australia stiller. For eksport til Australia kreves det at laksefisk (salmonides) ikke skal komme fra anlegg med mistanke om eller er pålagt restriksjoner pga. påvist ILA eller fra andre lokaliteter som befinner seg innen 10 km fra anlegg med utbrudd av ILA. I møte med australske myndigheter diskuterte Mattilsynet rutinene vi legger opp til for å sikre at Norge oppfylle eksportkravene for fisk til Australia.

Desember 2015 oppdaterte Mattilsynet tiltakene Norge gjennomfører for å følge opp fiskehelsekravene for eksport av fisk til Australia. Følgende ble bestemt:

«Laksefisk som eksporteres til Australia skal ikke komme fra et slakteri som befinner seg i et kontrollområde for et ILA utbrudd»

Mattilsynet mottok enkelte spørsmål knyttet til denne beslutningen. Det ble derfor presisert følgende: «Fisk som kommer fra et kontrollområde (både bekjempelses- og overvåkingssone) for ILA skal ikke eksporteres til Australia. Dette gjelder uavhengig av avstand fra anlegg med påvist ILA og uavhengig om fisken går direkte fra brønnbåt til slakteriet eller settes i ventemerde ved slakteriet.»

Oktober 2016 gjorde Mattilsynet noen endringer i rutinene for eksport til Australia. Mattilsynet var klar over at virksomheter som eksporterer fisk til Australia, og som ligger utenfor kontrollområder, ble berørt når slakteriet de normalt sett bruker blir omfattet av et kontrollområde. Etter en risikovurdering justerte Mattilsynet praksisen:

- Det ble fortsatt ikke lov å sende laksefisk og produkter til Australia fra akvakulturanlegg i kontrollområder. Dette inkluderer ventemerder.
- Det ble tillatt å sende laksefisk og produkter til Australia fra akvakulturanlegg utenfor kontrollområder selv om fisken slaktes på slakteri som er lokalisert i en overvåkingssone. Det gjelder ikke om fisken slaktes ved slakteri som ligger i en bekjempelsessone. Forutsetningen er at fisken transporteres i lukket brønnbåt til slakteri i overvåkingssone og at slakting skjer direkte fra brønnbåten. Det må ikke slaktes fisk fra kontrollområdet samtidig som man slakter fisk fra anlegg utenfor kontrollområdet. Endringen stiller imidlertid store krav til akvakulturanlegget, ansvarlig for transporten og slakteriet. Alle de berørte partene må være helt sikre på helsestatus til fisken, at transporten har foregått på angitt måte og at fisken ikke settes i ventemerde før fisken sendes til Australia.

Endret praksis for eksport av laksefisk til Australia

Erfaring har vist at det er relativt liten risiko for spredning av ILA ut av et kontrollområde etter at bekjempelsessonen er opphevet og innlemmet i overvåkingssonen. Koordinert brakklegging av alle anlegg i området som utgjør bekjempelsessonen er et av de viktigste smitteforebyggende tiltak som kan iverksettes. Før bekjempelsessonen oppheves blir alle lokalitetene i sonen tømt, vasket og desinfisert for deretter å gjennomgå to måneder felles brakklegging. Etter brakklegging inngår anleggene som har tilhørt bekjempelsessonen i overvåkingssonen og kontrollområdet består kun av en overvåkingssone i to år fremover. Den felles brakkleggingen av anleggene i bekjempelsessonen har vist seg å ha god effekt. Etter at bekjempelsessonen er opphevet, har vi hatt svært få sekundærutbrudd av ILA til lokaliteter i overvåkingssonen eller til lokaliteter i området utenfor kontrollområdet. Ut fra Mattilsynet sin håndtering av ILA gjennom flere år ser det ikke ut til å være særlig økt risiko for ILA-utbrudd til nærområdet de to siste årene overvåkingssonen består.

Mattilsynet meiner at det er forsvarlig og i overensstemmelse med Australia sine fiskehelsekrav å tillate eksport av fisk til Australia fra overvåkingssoner for ILA etter at tilhørende bekjempelsessone er opphevet.

Med hilsen

Magnhild Daltveit
seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Kopi til:
Mattilsynet
-Region Sør og Vest
-Region Stor-Oslo
-Region Nord
-Region Midt